

Error inde manat; quod HASELBACHIUS accuratus cæteroquin rerum ævi sui scriptor, LAZIUS, ac alii, nimium tribuerint ENENCKELIO, tum vero etiam HAGENO, aliisque sublestæ fidei Authoribus, sæculi maxime decimi quarti: ac cum primis Chronico - Rhythmico, quod habetur apud LAZIUM Rer. Vienn. L. I. c. 4.; sed in hoc ipso FAVIANA ab ethnico homine condita, & a Christianis subinde templo Divi RUPERTI aucta perhibetur: id autem quam male cum HENRICO Duce, conditore prætenso, cohæret?

Denique, quod ab Anno C. 568. usque 791. & ab Anno 900. usque 1042. nulla mentio fiat FAVIANÆ, seu VIENNÆ, uti fit de aliis locis, in literis vel diplomatibus, id neutiquam evincit non exstitisse eo tempore VIENNAM; sed sub Hunn - Avarum, & Hungarorum dominio fuisse, quo Christianorum Principum, vel Episcoporum potestas tum non pertingebat.

C A P U T X.

*De amplitudine Urbis VINDOBONÆ, FAVIANÆ,
& VIENNÆ.*

Non videtur urbs nostra tantæ amplitudinis fuisse sub Romanorum dominio, quantæ FUHRMANNO visa est, qui

qui eundem murorum ambitum ei tribuit illo tempore, quem nunc obtinet.

Imo enim, ut supra memini, sepulturæ intra urbes lege XII. Tabularum interdictæ erant; & tamen tum in aula moderna ad murum urbis, tum apud Patres Conventuales, tum in foro, quod antiqui macelli vocant, Romanorum sepulchra reperta sunt.

Obstat 2do, quod muri illi, quos FUHRMANNUS Romanos censet, quique ex utriusque Turris rubræ, ac Scotensis portæ lateribus hodie supersunt, Romani haud quaquam sint, sed posterioris ævi. Si enim tanti Romanorum murorum tractus & supersunt hac ætate, & nostra memoria superfuerunt; inde nempe a Cæsarea aula ad Patres usque S. AUGUSTINI, apud sacras Virgines a D. JACOBO compellatas, item pone Ecclesiam B. VIRGINIS ad litus, & aliis in locis: quantam murorum partem stetisse oportuit ante novam urbis nostræ munionem Anno 1543. cœptam? ante primam Turcarum oppugnationem Ann. 1529.? ante 600. demum annos, dum Civitas nostra ab HENRICO condita fertur? Quod si autem ea murorum, turriumque firmitate ac copia cincta tunc VIENNA erat, ecquid ad aliquam solidissimorum murorum turriumque partem, novam, quam molitus fingitur, civitatem non applicuit potius HENRICUS, quam undique ab iis separatam & versus Danubium vix aliquot passibus disjunctam, tantis & laboribus & im-

impensis conderet, ac fossis, murisque multo infirmioribus cingeret?

Eccur templum princeps S. STEPHANI, & lanarum stratam (vulgo WOLLZEYL) urbe exclusit, quam ipse eo tempore struxit? Quo pacto extra muros fundati Scotenses dicuntur, si vel nostra ætate e veteribus Romanorum muris pars tanta extra templum, & monasterium conspicitur?

Quam male denique urbis suæ securitati Dux consulisset, novis illis, & infirmis muris; dum solidissima moenia, & vastissimas turres civitati novæ imminentes, hostium commodo reliquisset?

Neque oppositum his evincunt portæ, & turres lapidum forma Romanum Ædilem arguentes: multas enim ædes, e lapide adamantum more secto, contueri hodie dum VIENNÆ licet, ac licuit haud multo abhinc, quæ tamen hodierni operis esse negari non possunt.

Qua ratione Romana sit turris illa, quæ in armamentario navali inferiori conspicitur; quando constat, olim Danubium per spatium illud, quod nobis hodie SALZGRIES est, fluxisse, & Ecclesiam B. VIRGINIS a Litore ejus fluvii compellatam, & gradus, quos ajunt piscatorum, alluisse? Inventa sunt Anno 1746., dum ad novam, ut vocant, portam, amplum militum contubernium strueretur, certa testimonia, quæ fidem faciunt hunc olim cursum istud Danubii brachium tenuisse. Eru-

ta sunt quippe repagula lignea, quibus fluminum impetus refringitur, quæ aquarum, annorumque vi velut in ebum transierunt. Hodieque in aula PASSAVIENSI inferiori muro Ecclesiæ inserti conspiciuntur annuli ferrei, in quibus olim rates suas nautæ alligarunt.

Quod vero nonnulli turres aliquas VIENNENSES, ac muros, propter robur, ac firmitatem Romanis vindicent, id quidem infirmum est argumentum: nam norunt plurimi murum aulico horto, a Paradiso compellato, prætensum, ubi nunc nova Equestris schola cernitur, etsi non Romani, sed recentioris Architecti opus, tam solidæ tamen compagis fuisse, qua urbem respicit, ut eum nitrato pulvere in partes disrumpi, ac everti oportuerit.

Et vero LEOPOLDUS Gloriosus, ac subinde OTTOCARUS Rex, dum sibi muniendam novo labore urbem sumpserit, firmioris certe operis muros, turresque struxere, quam fuerint ii, quibus minor ante civitas claudabatur.

Næ, si omnes illi totam urbem ambientes muri, qui in Typo HIRSGLIANO cernuntur, hodie dum existerent, pro Romanis (utpote superstitionibus plane similes) a FUHRMANNO habendi essent: hoc autem cum prætenfa ab eodem antiquissimæ civitatis ruina haud quaquam conveniret.

Antiquæ igitur Urbis ambitus a porta Sagittaria (PFEILERTHOR) per forum herbarium *vulgo* GRABEN, ad busta seu BRANDSTAT, per forum linarium, seu HAARMARKT: inde reductu modico versus GAMINGENSEM, & PEMFLINGER-hodie DEMPFLINGERIANAM domum: dein pone Danubium, qui tum per SALZGRIESS seu arenam salinariam defluebat, usque ad profundam fossam *vulgo* TIEFEN GRABEN excurrerebat. Hinc per profundam fossam usque ad domum a Tartaro jaculante dictam, *seu* HAYDENSCHUSS, inde per plateam claviculariorum ad portam sagittariam, id est, PFEILERTHOR urbs porrigebatur.

Aliquibus, ut HANSIZIO & CALLESIO ex literis foundationis Scotorum videtur, HENRICI Ducis tempore, Sancti STEPHANI templum, & plateas, quæ a lana, cantoribus, ac coriariis vel Romanis nomen habent, *vulgo* WOLLZEIL, SINGER - RIEMER - *seu* RÖMERSTRASSE urbi inclusas fuisse: ecquid enim princeps templum, vicinamque regionem extra urbem, quam actu struebat, removisset HENRICUS? Ego vero in illis literis, quod ad eam rem faceret, nihil admodum deprehendi: sed inde concludo, VIENNAM jam ante tempus illud conditam fuisse, proin necesse habuisse Ducem novi templi fabricam extra urbem moliri, quod ei capiendæ angustus murorum ambitus par non erat.